

FEC-nieuwsflits nr. 7 van 12.01.2005

Is immigratie een oplossing voor de vergrijzing? Loont immigratie economisch?

Een vaak gehoord argument van de voorstanders van 'open grenzen' is dat immigratie nodig is om de problematische gevolgen van vergrijzing op te vangen. Zo brak VN-secretaris-generaal Kofi Annan op 29 januari 2004 een lans voor meer immigratie in de Europese Unie. Hij deed dit toen naar aanleiding van de ontvangst van de Sakharov-prijs voor de Mensenrechten in het Europees Parlement in Brussel. "Een gesloten Europa is een armer, zwakker, ouder Europa. Een open Europa is een rijker, sterker, jonger Europa," beweerde hij. En in dezelfde toespraak zei hij: "Zonder immigranten zouden vele banen niet ingevuld worden, en zouden samenlevingen verouderen en krimpen. Migranten zijn een deel van de oplossing, niet van het probleem."

Het Human Development Report 2004 dat de VN op 15 juli 2004 publiceerden was van dezelfde strekking. Europa heeft veel meer immigranten nodig dan het nu toelaat. Dat is nodig om de bevolking en dus ook de sociale voorzieningen op peil te houden. Het huidige immigrantencijfer kan niet op tegen de vergrijzing en het lage geboortecijfer. Zo luidde de conclusie.

Hoeveel extra immigranten de EU nodig heeft om de vergrijzing af te wenden staat in het rapport van de United Nations Development Program.¹ Tussen 1995 en 2050 zou in de Europese Unie een instroom van 674 miljoen immigranten noodzakelijk zijn om de demografische afhankelijkheidscoëfficiënt² te stabiliseren.

In zijn Financiële Berichten van december 2004 publiceerde ING specifieke berekeningen voor onze regio. België zou vanaf nu tot 2050 6,6 miljoen immigranten nodig hebben om de vergrijzingsgraad³ constant te houden. Voor Vlaanderen zou het om ongeveer 4,4 miljoen immigranten gaan.

Deze scenario's tonen aan dat om de vergrijzing af te wenden wel heel erg grote migratiestromen nodig zijn. Hier blijkt dus dat de immigratie die noodzakelijk is om de leeftijdsstructuur te stabiliseren, veel omvangrijker is dan veelal wordt gedacht en beschreven in meer naïeve simulaties. Dergelijke grote migratiestromen zijn irrealistisch en politiek niet haalbaar, zeker als men rekening houdt met de economische effecten en andere gevolgen van immigratie.

Een niet onbelangrijk (theoretisch) economisch effect van het fenomeen immigratie is een inkomensherverdeling van loontrekken naar kapitaalbezitters. Het groter aanbod van arbeiders zorgt er immers voor dat arbeid goedkoper wordt. De lonen worden met andere woorden lager ten voordele van de werkgevers (kapitaalbezitters). Gesteld dat de arbeidsmarkt in België een perfect vrije markt was, dan zou immigratie in België, volgens berekeningen van ING, tot nu toe verantwoordelijk geweest zijn voor een herverdeling van ongeveer 2 miljard euro van werknemers naar werkgevers. België heeft echter geen perfect vrije arbeidsmarkt. Er zijn rigiditeiten zoals het minimumloon. Die leiden ertoe dat immigranten werkloos

---

¹ UNDP, *Replacement Migration: A Solution to Declining and Ageing Populations*, 2000.

² De verhouding van de jongere bevolking (onder 15 jaar) plus de bevolking van 65 jaar en ouder, tot de bevolking van 15 tot 64 jaar.

³ Het aandeel van de 65-plussers in de totale bevolking.

blijven of illegaal tewerkgesteld worden, eerder dan dat ze aanvullende jobs vinden. Op een perfect vrije markt leidt immigratie dus tot lagere lonen. Op een markt met rigiditeiten leidt het tot geïmporteerde werkloosheid. Misschien moeten de socialisten dit ook maar eens bestuderen. Ironisch genoeg zijn het juist zij die heden ten dage de grootste pleitbezorgers zijn van meer immigratie.

Verder blijkt uit empirisch onderzoek dat de instroom van laaggeschoolde immigranten negatieve inkomenseffecten genereert voor de laaggeschoolden onder de reeds aanwezige bevolking en bijna geen effect voor de hooggeschoolden. Op basis van een analyse⁴ van de grote migratiestroom van Cubanen richting Miami (die de actieve bevolking daar met 7% deed toenemen), komt men tot de vaststelling dat vooral de reeds aanwezige Cubaanse gemeenschap in Miami hiervan de negatieve effecten ondervond. Voor de overige bevolkingsgroepen werden geen effecten teruggevonden.

Analyses tonen bovendien aan dat immigratie van laaggeschoolden - en het overgrote deel van de immigranten in West-Europa behoort tot die categorie - een negatieve impact heeft op het bbp per capita. Opleiding en scholing spelen op de West-Europese arbeidsmarkten immers een zeer belangrijke rol. Laaggeschoolden hebben vaak veel moeite om aan de bak te komen. Immigranten hebben het omwille van de taal- en cultuurverschillen al niet gemakkelijk om een job te vinden. Een lage scholingsgraad vormt nog een extra moeilijkheid. Het gevolg is dat immigranten veelal netto-ontvanger zijn van sociale transfers en dus een negatieve impact hebben op het bbp per capita.

Een selectieve immigratie van betere inwijkelingen - met een hogere scholing dan de gemiddelde binnenlandse bevolking - heeft daarentegen wel een positieve invloed op het gemiddeld bbp per inwoner. In België en Vlaanderen is immigratie van hooggeschoolden van buiten de EU echter zeer gering. Het zijn vooral de laaggeschoolden die zich tot ons genereus stelsel van sociale uitkeringen voelen aangetrokken en aldus voorwerp van discussie zijn.

Om op korte termijn de effecten van vergrijzing op te vangen is immigratie dus geen oplossing. Er moet eerder naar een algemene uitgavenbeheersing in de gezondheidszorg gestreefd worden. Ook een ontmoediging van vervroegde uittreding uit het arbeidscircuit kan hier soelaas bieden.

Op de langere termijn biedt immigratie evenmin een oplossing voor de vergrijzing zelf en de gevolgen ervan. De vergrijzing zelf kan beter bestreden worden door het voeren van een meer uitgesproken gezinsvriendelijke politiek. Het beter combineerbaar maken van werk en gezin bijvoorbeeld zal tot meer geboorten leiden. Tegen de gevolgen van de vergrijzing kan onze samenleving zich wapenen door de afbouw van het repartitiestelsel van pensioenen ten voordele van een kapitalisatiestelsel.

Wanneer aanhangers van een 'open-grenzenpolitiek' de vergrijzing en andere economische argumenten op tafel gooien om meer immigratie te bepleiten is het duidelijk dat ze slechts een zeer gedeeltelijke en oppervlakkige analyse maakten van de problematiek. Waarschijnlijker is dat ze helemaal geen analyse maakten en gewoon naar argumenten zochten om hun dogma's bevestigd te zien.

Is immigratie een oplossing voor de vergrijzing? Loont immigratie economisch? Wat de Vlaams-nationale rechterzijde betreft is er slechts één antwoord op beide vragen en het luidt klaar en duidelijk: neen. In België volgen de politieke partijen schoorvoetend deze analyse van de Vlaamse rechterzijde. In de herfst van 2004 was er in het federale parlement eindelijk en voor het eerst een consensus over de onhaalbaarheid en onwenselijkheid van immigratie als antwoord op de vergrijzing en de gevolgen ervan.

- * -

---

⁴ D. Card, *The impact of the Mariel Boatlift on the Miami Labor Market*, *Industrial and Labor Relations Review*, jan. 1990.